

Akkeologlar Derneği Genel Başkanı Turgut BATUR, TÜTED ile birlikte düzenledikleri "Türkiye Arkeolojisi ve Arkeologların Sorunları" konulu panelin açış konuşmasında "arkeolojinin tarihten ve sosyolojiden farklı olarak insanları bir hobi olarak oyaltan, daha çok burjuvazinin ilgileneceği pahalı bir ilgi alanı olarak göstermek isteyenler vardır. Oysa ki arkeoloji, bir hobi değil insanın tarihsel gelişimini inceleyen, araştırıp maddi veriler ile ortaya çıkaran, belgeleyen teknik bir bilim dalıdır. Bu nedenle bir hobi değil tüm bilimlerle ve başta işçi ve emekçi sınıflar olmak üzere tüm insanlık için vazgeçilmez bir gereksinimdir." dedi.

Derneğimiz ile TÜTED'in ortaklaşa düzenledikleri tartışmalı paneli, ülkemizin toprakaltı, topraküstü ve sualtındaki, tarihi, mimari ve arkeolojik varlıklarımızın tüm insanlık, yurdumuz ve mesleğimizi açısından sorunlarının çözümüne gerçekçi katkılarımız olması dileği ile açıyoruz.

Tüm Anadolu uygarlıklarına birer ortak kültür mirası olarak halkımızın yararına sahip çıkılmasına ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde iletilmesine inanan derneğimizin görüşlerinin tüm kamu kuruluşlarına katkıda bulunmasına diliyoruz.

Meslek kuruluşumuz, başta TÜTED olmak üzere TMMOB, diğer demokratik kitle örgütleri ve tüm emekçi halkımızla birlikte emperyalizme ve faşizme karşı tüm ilerici, yurtsever, demokrasiden yana güçlerle birlikte mücadele vererek bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde aktif olarak ön saflarda yerini almıştır.

Emperyalizme ve faşizme karşı bundan sonra da mücadele vereceğimizi ve her zaman halkımız ile birlikte bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde yer alacağımızı bildiririz. Bu mücadele tüm öğrenim kurumlarında süren faşist işgalleri kırmak, ilericilere, demokratlara yapılan silahla bombalı saldırıları önlemek, devleti bugün içinde bulunduğu faşist kadrolardan arındırmak, tüm ilericilerin uğradığı hak-sızlıkları gidermek için aldığımız yaraları sarmak için gereklidir. Geride bıraktığımız günler tüm emekçi halkımız için acılarla dolu günler oldu. Faşizm her türlü terörü kullandı ve bunu tırmandırıyor. Dünya ölçeğinde emekçilerin yükselen antifaşist, antiemperyalist mücadelesi sermaye çevrelerini ve tekelci burjuvaziye geriletmişti. Çağımızda, emperyalist-kapitalist sistemin acımasız sömürsü, başta işçi sınıfımız olmak üzere, ülkemizin emekçi yığınlarına hayat pahalılığı, enflasyon, ölüm getirmektedir. Egemen sınıflar, yükselen toplumsal muhalefeti susturmak için, her türlü baskı, kıyım ve terör politikasını ustaca uyguluyor. Faşist saldırıların ardı arkası kesilmiyor, fakat bütün bunlar başta işçi sınıfımız olmak üzere geniş emekçi yığınları ulusal bağımsızlık ve demokrasi yolundaki mücadelesinden yıldıramıyor, yıldıramaz da..

Derneğimiz üyeleri, TÜTED çatısı altında, 5 Şubat'larda, 1 Ma-

yıslarda emekçi halkımızın yanında yer alıp, diğerk demokratik kitle örgütleri ile birlikte faşizme karşı kesin tavrımızı ortaya koymuştur.

Bu arada, prehistorik çağdan günümüze kadar sayısız kültür mirasına sahip olan yurdumuzda toprakaltı, topraküstü ve sualtındaki doğal servetlerimize göz diken sömürgeci, emperyalist güçlerin ve onların yerli işbirlikçilerinin, yurdumuzun tarihi, mimari ve arkeolojik eserlerine de göz diktiğini belirtmeden geçemeyeceğiz. Zira bunun kanıtlarını Amerika ve Avrupa müzelerini zenginleştiren ve Anadolu'dan kaçırılan eserlerde görmekteyiz. Bugüne kadar Anadolu'dan çeşitli yollarla emperyalistler ve onların yerli işbirlikçileri tarafından kaçırılarak yabancı ülkelere götürülen Anadolu uygarlıklarını simgeleyen kültürel değerlerimizin para ile ölçülmeleri olanaksızdır.

Onun içindâr ki eski eser kaçakçılığı TRT'nin açık oturumlarına katılan tutucu öğretim üyelerinin ve müze müdürlerinin yalnızca Osmanlı devirlerini suçlamakla değil, Atatürk'ün emriyle Türkiye arkeologlarının başlattığı kazıların devamıyla, Osman Hamdi Bey'in yaktığı ışık doğrultusunda hareket etmekle eski eser kaçakçılığının önüne geçmek mümkündür. Doğaldır ki bunun da temelinde ekonomik ve eğitim sorunları yatmaktadır. TRT'nin eski eser kaçakçılığı ile ilgili açık oturumunda boy gösterip kişisel çıkarlarını düşünenlerin kendi suçluluklarını gizlemek için, tüm suçu Osmanlı dönemine ve köylümüze yıkararak, şu eserler, bu eserler kaçırıldı, altın karşılığında hibe edildi, yazık oldu demekle değil (I) kültürel değerlerimizin ulusal çıkarlarımız doğrultusunda ve halkımızın yararına koruyup değerlendirmekle olur.

Sözkonusu kişiler, arkeolojinin tarihten ve sosyolojiden farklı olarak insanları bir hobi olarak oyalayan, daha çok burjuvazinin ilgileneceği pahalı bir ilgi alanı olarak göstermektedirler. Oysa ki arkeoloji bir hobi değil, insanın tarihsel gelişimini inceleyen, araştırıp maddi veriler ile ortaya çıkaran, belgeleyen teknik bir bilim dalıdır. Bu nedenle bir hobi değil tüm bilimler ve başta işçi ve emekçi sınıflar olmak üzere tüm insanlık için vazgeçilmez bir gereksinimdir. İnsanın toplumsal gelişim yasalarını, kuramlarını belirleyen bilim adamları arkeolojik çalışmaların aydınlığa çıkardığı verilerden büyük ölçüde yararlanmışlardır. Çağının en önemli bilim adamlarından biri olan Karl Marks, British Museum'da yıllarca çalışarak, kuramlarının geliştirilmesine katkıda bulunacak paleolitik çağının ilkel komünal toplumlarının gelişimini incelemiştir. Bu durum, tüm insanlık ve bilimler için arkeolojinin ne denli gerekli ve yararlı olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde bugüne kadar uygulanan kültür politikası, ülkemizin genel ekonomik politikasına uygun olarak, emperyalist ülkelerle onların yerli işbirlikçilerinin çıkarları doğrultusundadır. Bu nedendir ki ülkemizde toprakaltı, topraküstü ve sualtındaki maden, petrol v.b. gibi doğal kaynakların yanında mimari ve arkeolojik değerlerimizi de sömürülmüş ve talan edilmiştir.

1710 sayılı yasa öncesi ve sonrası, Türkiye'de neidüğü belirsiz yabancılara geniş arama, kazı ve onarım izinleri verilirken, bir yandan da yabancı kazılar ülkemizde sorumsuzca kültür hırsızlığı yapmaktadırlar, Zira yabancı kazılarda Türk Kazı Temsilcileri hor görülmekte, tüm kazı alanını kontrol edememekte, yabancı kazı heyeti ise topraklarımızda sorumsuzca hareket edebilmektedirler. Böylece dış güçlerin (IMF, AET v.b.) ekonomik ve politik baskısı yabancı kazı heyetlerinin sorumsuzluklarının garantisidir. Bu arada yerli kazı-

lara da kısaca değinirsek, bunların da bir kısmının başbozukluktan kurtarılması gerektiğini yapılan arkeolojik ve mimari araştırmaların deniz kenarlarında tatil yapma şeklinden çıkarılıp birer bilimsel ve teknik çalışma içine girmesi gerektiğini belirtmek isteriz.

Bizler emperyalizme, faşizme, vungurculuğa ve soygunculuğa karşı çıktığımız, kültürel ve ekonomik tüm ulusal değerlerimizi savunduğumuz için çıkar çevrelerinin hedefi olduk. Onların bu girişimleri bizi inandırdığımız davadan asla ödün verdirmedi. Egemen çevreler özellikle 1. ve 2. MC hükümetleri, kurulduğumuz günden bugüne dek bizlerin örgütlenme ve bilinçlenme girişimlerimizi kırmaya ve geriletmeye çalışmışlardır. Bunların özünde çıkar çevrelerinin örgütlü mücadeleden ne kadar korktukları gerçeği yattmaktadır. Bunlar bizleri alınteri olan haklı taleplerimizi bizleri politika yapmakla suçlayıp cezalandırmak istemişlerdir. İşte bu nedenle siyasal cinayetler ilericiler, yurtseverler ve demokratlara yapılan baskılar, kıyımlar, kısaca faşist terör ne bir rastlantı ne de bir yazgıdır. Bunlar ülkemizde, tüm emekçi kesimin uyanışını ertelemek, kendi tatlı karlarını ve iktidarlarını daha uzun sürdürmek isteyenlerin tertipli, bilinçli girişimleridir.

Burada şunu belirtmek gerekir ki, hiç kimse, içinde bulunduğu çıkmazdan tek başına kurtulamaz. Yaşadığımız çağ dünyada ve ülkemizde örgütlenme, birlik ve daha geniş tabanlara oturma çağıdır. Kitleler ancak bu yolla birlikte hareket ederek ve örgütlü mücadele ile esenliğe ulaşabilirler. Bunun gereği olan örgütlenme, herkesimde verilmelidir. Başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçi kesim ve halk yığınları ancak örgütleriyle sorunları çözebilirler.

Bizler bugözüşe kesinlikle inandırdığımız için bu uğraşın içine kurulduğumuz günden beri girdik. Bu uğraşın daha güçlü kılmak için yılmadan çalışıyor ve çalışacağız. Arkeologların yasal olarak teknik eleman olma haklarını elde edeceğiz. Esas sorunlarımızın ise tüm emekçilerin grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı ile elde edilebileceğine inanmaktayız. Derneğimiz bu yoldaki tüm girişimleri bugün olduğu gibi bundan sonra da sürdürecektir.

Bizler arkeologlar olarak mücadelemize, her türlü sömürüye, teröre ve baskıya karşı tüm ulusal değerlerimizi halkımızın yararına koruyup gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde iletilmesi yolunda mücadelemizi sürdüreceğiz. Arkeologların ürettikleri hizmetlere karşın bugüne değin çıkar çevreleri mesleğimizin bir teknik hizmet mesleği değil, bir sosyal çalışma alanı olduğunu ısrarla belirtmişler ve derneğimiz kuruluncaya kadar geçen örgütsüz mücadele dönemlerinde bu savları ile geniş çevreleri, hatta birçok meslekdaşımızı etkilemişler ve kendi çarpık görüşlerini empoze etmişlerdir. Ancak derneğimiz örgütlü mücadelenin gerekliliğine inanan arkeologlarca 1975 yılında kurulunca tek bir yuvruk halinde ekonomik ve demokratik haklarımız için verdiği mücadelenin yanısıra, mesleğimizin bir teknik hizmet üreten meslek koluna olduğunu savunmuş ve bugün vardığımız bu noktada büyük adımlar atılmıştır. Bugün artık üniversitelerin ilgili bölümleri ve arkeolog istihdam eden kuruluşlar arkeologların teknik hizmet ürettiklerini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Arkeolojinin teknik bir bilim dalı olduğunu hala kabul etmeyenler, yurdumuzun zengin arkeolojik ve mimari değerlerini yabancılara peşkeş çeken işbirlikçiler olarak tarihin karanlık çöplüğüne atılacaklar ve bizlerin bu onurlu mücadelesinin gücü karşısında yok olacaklardır.

Mücadelemiz salt bir ekonomik mücadele değildir. Teknik eleman olmayı parasal açıdan düşünmek bir anlamda çıkarıcılığa düşmek olur. Biz tüm çalışanların eşit ise eşit ücret anlayışı ile çalışmalarını gerektirgeni savunarak çalışanlar arasında yapay sınıflamalar yapılmasına karşı çıkıyoruz. Bizim teknik eleman olma mücadelemiz, mesleğimizin ürettiği hizmetin değerinin anlaşılması ve kabul edilmesi mücadelesidir. Yani bir gerçeğin anlaşılması mücadelesidir.

Halen yurdumuzun karanlıkta kalmış bir çok belgesinin, minarısını, tarihini ve sitlerini ortaya çıkaran arkeolog, bu çalışmalarını sırasında; topoğrafya, jeoloji, mimari, restorasyon, envanter, rölevo, teknik resim, fotogrametri gibi teknik konuları içeren çok yönlü bir çalışma yapmaktadır. Ayrıca bu çalışmalar sonucu ortaya çıkarılan taşınır eserlerin temizliği, onarımı, tasnifi ve korunması ile sergilenmesi de arkeologlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu gerçekleştirme süreci içinde arkeolog, engüç doğa koşullarında birçok olanaktan yoksun bir şekilde gerçek bir yurt sevgisi ile çalışmaktadır. Kültür Bakanlığının yanı sıra İmar İskan, Orman, Turizm ve Tanıtma ve Bayındırlık Bakanlığı gibi kamu kuruluşlarında arazi ve büro çalışmaları ile fiziksel planlama, çevre düzeni planlaması, sit planlaması, tarihi ve doğal ulusal park planlaması çalışmaları ile uygulama birimlerinde planlayıcı ve uygulayıcı uzman olarak arkeologlar çalışmaktadırlar. Tüm bu çalışmalara rağmen arkeologlar halen Genel İdare Hizmetleri Sınıfında çalıştırılmaktadırlar. Tüm bunların yanısıra üç tarafı denizlerle çevrili olan yurdumuzda SUALTI ARKEOLOJİSİ de büyük önem taşımaktadır. Ulusal çıkarlarımız açısından çok büyük öneme sahip olan kıyılarımız ve kıta sahanlığımızda maalesef Amerikalılar yıllardan beri sualtı arkeoloji çalışmaları yapmaktadırlar. Bu nedenle bu alanda yeterli teknik düzeye ulaşmak ve gerekli elemanları yetiştirmek için vakit geçirilmeden sualtı arkeoloji enstitüsünün açılmasını gerekli görmekteyiz.

4. Beş Yıllık Kalkınma Planındaki kültür politikasına da değinirsek: Planın 465. Maddesi şöyle demektedir. "Türkiye coğrafi konumunun da bir sonucu olarak tarihsel gelişim içinde yüzyıllar boyu çeşitli kültürlerin birbiri üzerine dönüştüğü engin bir kültür hazinesine sahiptir." Madde 466 "Demokratikleşme sürecinde kültürün geliştirilmesi ve toplum kesimlerine yayılmasının toplumun gelişmesinde ve çağdaşlaşmasında önemli etkileri vardır. Kültürel gelişime, teknolojik, bilimsel ve toplumsal gelişmeden soyutlanamaz. Madde 467 "Coğrafi bölgeler ve toplumun çeşitli kesimleri arasında görülen ekonomik ve sosyal dengelessizlikler, kültürel alanda yansımakta, gelir grupları arasında önemli kültür farklılıklarına yol açmaktadır. Madde 481 "tarihi anıtlar, anıtk yapıtları, ören ve diğer kültürel kalıntıların yıkılmasını, yok edilmesini ve yurt dışına kaçırılmasının önlenmesini ve koruma, geliştirilmesine ilişkin girişimler sınırlı kalmıştır. Bunun temel nedenlerinden biri bu hizmetleri yürüten kuruluşların eşgüdün halinde çalışmamasıdır." der.

Derneğimiz, TÜTED ile birlikte düzenlediği bu panel, mesleğimiz ve kültürel varlıklarımız açısından bir başlangıç günüdür.

Bugün, belirli çevreler ve kişilerin tekellerinde bulundukları kültürel varlıklarımızın kendi tabanımızla tartışılacağı gündür.

Bugün asıl sorunlarımızı kitlelerden saklayarak, kendilerini bu konuda uzman sayan çıkarıcılara dur denilecek gündür.

Nihayet bugün, tabanımızın düşüncelerini engin biçimde tüm kamuoyuna duyuracağı ve sorunlarımıza bilimsel çözümlerin ve önerilerin getirileceği gündür.

Saygılarımızla
ARKEOLOGLAR DERNEĞİ YÖNETİM
KURULU A. TURGUT BATUR